

Öppnare landskap på Gräsö

Projektrapport LONA 2022-2024

Foto: Christer Johansson

Förord

Den här rapporten beskriver hur vi har arbetat med projektet *Öppnare landskap på Gräsö – ett åtgärds paket*. Projektet är en så kallad lokal naturvårdssatsning, LONA, finansierad med hjälp av statliga bidrag och stiftelsen Gräsöfonden, samt medfinansiering från Upplandsstiftelsen och Östhammars kommun i form av arbetstid. Totalkostnaden har varit 809 276 kr, varav 404 000 kronor täckts av bidrag.

Gräsöfonden har varit drivande part och konsultföretaget Naturgruppen i Sverige AB har på stiftelsens uppdrag ansvarat för projektledning och praktiska insatser, i nära samarbete med Gräsöfondens arbetsgrupp.

Gräsöfondens förhoppning är att vunna erfarenheter ska stärka naturvårdsarbetet på Gräsön och Gräsöfondens möjligheter att bevara och utveckla Gräsöns natur- och kulturmiljöer, med byggnader, betesmark, ängar och åkrar.

Gräsöfondens styrelse

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Bakgrund	5
Syfte och mål	5
Genomförande.....	6
Projektplanering	6
Projektledning och informationsspridning.....	7
Metodutveckling	7
Aktiviteter	8
Djurbesättningar på Gräsön	13
Vunna erfarenheter	14
Bilaga 1 Informationskort för olika stöd	17
Bilaga 2 Förslag till betesavtal	18

Sammanfattning

Projektet *Öppnare landskap på Gräsö – ett åtgärdspaket*, är en så kallad lokal naturvårdssatsning, LONA, finansierad med hjälp av statliga bidrag och stiftelsen Gräsöfonden, samt medfinansiering från Upplandsstiftelsen och Östhammars kommun i form av arbetstid. Projektet har pågått mellan 2022–2024.

Gräsöfonden har varit drivande part och konsultföretaget Naturgruppen i Sverige AB har på stiftelsens uppdrag ansvarat för projektledning och praktiska insatser, i nära samarbete med Gräsöfondens arbetsgrupp. Syftet med projektet har varit att öka den naturvårdande skötseln av Gräsöns kulturlandskap. Det har skett inom tre olika åtgärdsområden; genom projektledning och förmedling av bidrag, genom lokal kompetensutveckling samt genom inventering och sammanställning av antal och sammansättning på Gräsöns betesdjursbesättningar.

Sammanlagt 31 aktiviteter har genomförts under projektperioden. 18 av dessa avsåg handläggning av bidrag för stängsling och naturvårdande insatser. 13 var insatser i form av kompetensutveckling, studiebesök eller fältvandringar. Totalt har 145 Gräsöbor deltagit i de olika aktiviteterna som också resulterat i 1,2 mil nyuppförda stängsel och ett nytillskott på 43 hektar inhägnad betesmark.

Projektet har utvecklat en arbetsmodell för hur stiftelsen Gräsöfondens kan arbeta med bidragsförmedling till Gräsöns mark- och djurägare. Modellen omfattar en arbetsgång från inledande kontakt med fältbesök, mallar för avtalsskrivning och uppföljning, samt för utbetalning av bidrag. Totalkostnaden för projektet har varit 809 000 kr, varav hälften (404 000 kronor) täckts av bidrag.

Projektet har förmedlat bidrag för stängsling och naturvårdande insatser, och genomfört kompetensutvecklingsinsatser, bland annat i djurtillsyn och om åtgärder för att hålla gamla ängslador i skick. Foto: Magnus Rignell, Naturgruppen i Sverige AB.

Bakgrund

Gräsöfonden är en stiftelse som bildades av Östhammars kommun och Upplandsstiftelsen år 1995. Detta för att stödja Gräsöns lantbrukare och andra aktörer i ett viktigt arbete med att bevara och restaurera öns odlingslandskap. Bristande lönsamhet gjorde att många skärgårdsjordbruk lades ned under 1960- och 1970-talen. Odlingsmarker som brukats i generationer började växa igen.

Gräsöfondens primära uppgift är därför att stärka möjligheterna att upprätthålla hävden av kulturlandskapet i Gräsö socken. Det sker bland annat genom att stiftelsen stödjer verksamhet som bevarar och utvecklar betes-, ängs- och åkermarker, och aktiviteter som skapar förståelse för odlingslandskapets natur- och kulturvärden. I styrelsen finns representanter från Östhammars kommun, Upplandsstiftelsen, Gräsö Hembygdsförening, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Gräsö Skärgårdsråd och Gräsö Turism. Till sin hjälp har styrelsen en arbetsgrupp.

Stiftelsens grundare bidrog med ett startkapital. Gräsöfonden har därefter fått påfyllning genom generösa gåvor och välkomna projektbidrag. Projektbidragen spelar en mycket stor roll för stiftelsens möjligheter att bidra till att Gräsöns natur- och kulturvärden kan bevaras och utvecklas.

Under sent 1990-tal och början av 2000-talet arbetade stiftelsen med EU-projekt inom mål 5b och mål 2 Öarna vilket bidrog till restaureringsinsatser i landskapet, investeringsmedel till djurbyggnader, rådgivning och aktiviteter för bygdeutveckling samt besöksnäring. Under 2000-talet har stiftelsen med stöd av LONA (Lokal Naturvårds-satsning), och medel inom Landsbygdsprogrammet, byggt och skapat en informationsbyggnad, samt ett tiotal besöksmål på Gräsö där besökarna kan fördjupa sina kunskaper om Gräsöns natur- och kulturlandskap.

Mer praktiska insatser, som exempelvis restaureringar, stöd till stängsling och gemensamt lärande har under ett antal år legat vilande. Genom LONA-projektet *Öppnare landskap på Gräsö – ett åtgärds paket* har Gräsöfonden fått möjlighet att återuppta och utveckla sådana insatser.

Syfte och mål

Syftet med projektet har varit att öka den naturvårdande skötseln av Gräsöns kulturlandskap. Ett aktivt, småskaligt bruk av markerna behövs för att hålla landskapet öppet och bevara den biologiska mångfald som är knuten till kulturlandskapet. Viktiga projektmål har därför varit att

- Öka samverkan mellan lantbrukare, mark- och djurägare och andra som är intresserade av att bibehålla och utveckla Gräsöns natur- och kulturlandskap.
- Bygga upp kunskap om skötselmetoder och avtalslösningar för samarbeten mellan markägare och djurägare.
- Initiera aktiviteter som kan bidra till ett fortsatt, långsiktigt bruk av kulturlandskapet på Gräsön.

Genomförande

Projektet inleddes år 2022, genom att stiftelsen Gräsöfonden anlidade Naturgruppen i Sverige AB som projektledare. Ett löpande samarbete mellan stiftelsen Gräsöfondens arbetsgrupp och de anlidade projektledarna etablerades och fördjupades genom att styrelsen valde att fortsatt ge Naturgruppen i uppdrag att leda projektet under 2023 och 2024. Styrelsen har löpande informerats om framdriften. Detta arbetssätt, med täta avstämningar, har varit en nödvändig förutsättning för att Gräsöfonden, efter projektiden, ska kunna arbeta vidare med de rutiner och samarbeten som etablerats under projektperioden.

Projektplanering

I samband med projektstart togs detaljerade planer för projektet fram. Intervjuer med berörda personer på Gräsön genomfördes och resultaten av de workshops som tidigare genomförts av Gräsöfonden togs tillvara (*Gräsön växer igen - vad gör vi*, 2020-03-03 och *Gräsön växer igen - uppföljningsmöte*, 2020-09-24). Utifrån dessa genomgångar identifierades tre åtgärdsområden:

1. Projektledning och förmedling av Gräsöfondens bidrag.
2. Kompetensutveckling, studiebesök och fältvandringar.
3. Sammanställning av djurägare, djur med mera.

Figur 1. Utmaningar för att öka betet på Gräsön

Dessa utmaningar identifierades i samband med workshop den 3 mars 2020: *Gräsön växer igen – vad gör vi?*

Projektledning och informationsspridning

Tät samverkan med lokala intressenter är en nödvändig förutsättning för att få i gång aktiviteter som kan utveckla Gräsöns natur- och kulturvärden. I samband med projektstart togs adresslistor för markägare, djurägare och andra intresserade personer på Gräsön fram. Deltagarlistor från tidigare genomförda workshops gav värdefulla bidrag.

Därefter har projektledarna, genom personliga och återkommande kontakter med intresserade mark- och djurägare, kunnat sprida kunskap om Gräsöfonden som helhet, om de bidrag som fanns att söka och om möjligheterna att inom ramen för LONA-projektet komma med förslag till kurser och annan kompetensutveckling.

Information om planerade aktiviteter och bidragsmöjligheter har under hela projektperioden också spridits via Gräsöfondens hemsida, i Facebook gruppen Gräsö och via information publicerad i Gräsöguiden och AnnonsNytt. Tre informationsblad avseende de aktiviteter som erbjudits mark-/djurägare för att uppnå syftet med projektet – mer bete på Gräsö – har tagits fram och tryckts (se bilaga 1). Bladen redovisar tillgängliga bidrag och ansökningsförfarande för åtgärderna stängsling, naturvårdande skötsel och kompetenshöjning. De har skickats ut till kända intressenter via post eller e-post och funnits tillgängliga i Gräsöfondens informationsbyggnad vid Gräsö gård.

Information om projektet har även förmedlats genom att projektledare och representanter för Gräsöfondens arbetsgrupp deltagit på Gräsödagen och på Gräsö julmarknad under 2022, 2023 och 2024. I Gräsöfondens monter gjordes reklam för projektet, informationsbladen delades ut och en enkät om möjliga utbildningar spreds till intresserade. Många kontakter har knutits under dessa möten, vilket medfört att antalet mark-/djurägare med intresse för projektet och möjliga bidrag ökat successivt.

De som i slutänden genomfört stängsling eller andra naturvårdande insatser med stöd från Gräsöfonden har fått en särskild informationsskylt att sätta upp när åtgärden slutförts och godkänts.

Denna informationsskylt har satts upp där stöd-beviljad stängsling genomförts.

Metodutveckling

Behov av samverkan och brist på maskiner och utrustning är exempel på problemområden för att öka betet på Gräsön. Projektet har utrett möjligheten att använda "Hygglo", en webbaserad marknadsplats där privatpersoner kan hyra och/eller hyra ut prylar: <https://www.hygglo.se/>. Det går inte att skapa unika grupper inom ramen för Hygglo, men plattformen kan trots det användas för att administrera uthyrning av redskap mellan mark-/djurägare på Gräsön. Projektledarna har informerat om detta vid bland annat tillsynsutbildningen.

För att möta upplevd kunskapsbrist om djurhållning har en utbildning i djurtillsyn tagits fram och genomförts för intresserade på ön. Utbildningen innehöll både teoretiska och praktiska moment.

För att underlätta samverkan mellan djurägare och markägare på ön har förslag på betesavtal tagits fram. Avtalet ska underlätta för djur- och markägare att hitta gemensamma upplägg så att befintliga betesdjur kan utnyttjas på nya och därmed på flera marker. Se bilaga 2.

Projektet har också tagit fram en arbetsmodell för att förmedla stiftelsen Gräsöfondens medel till mark- och djurägare. Modellen omfattar en arbetsgång från inledande kontakt till fältbesök, mallar för avtalsskrivning och uppföljning samt utbetalning av bidrag. Se vunna erfarenheter.

Aktiviteter

Sammanlagt 31 aktiviteter har genomförts under projektperioden, se figur 2. 18 av dessa avsåg handläggning av bidrag och 13 samverkansinsatser i form av kompetensutveckling, studiebesök eller fältvandringar. Aktiviteterna har genomförts med god geografisk spridning, se figur 3.

Totalt 145 Gräsöbor har deltagit i de olika aktiviteterna.

Bidrag

Sammanlagt 21 ansökningar om bidrag för stängsel eller naturvårdande insatser aktiverades under projektet. 18 av dessa, 14 ansökningar om stängselbidrag och 4 om bidrag för naturvårdande insatser, har slutbehandlats och bifallits.

Sammantaget har detta resulterat i 1,2 mil nyuppförda stängsel och ett nyttillskott på 43 hektar inhägnad mark.

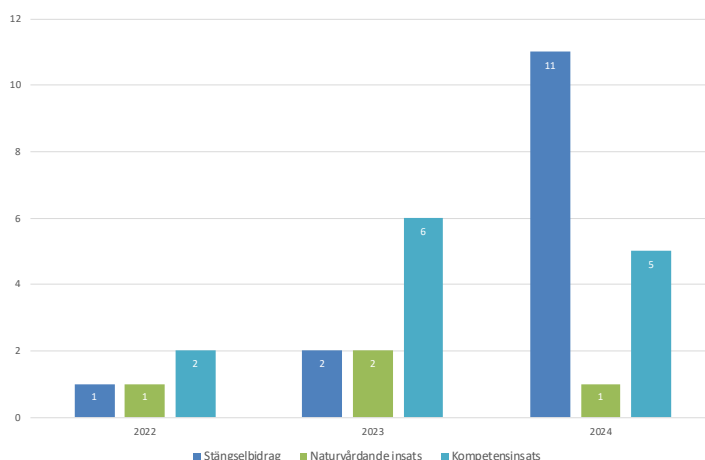
Samverkansinsatser

Av de 16 förslag till samverkansinsatser som kom in under projektperioden har 13 kunnat genomföras.

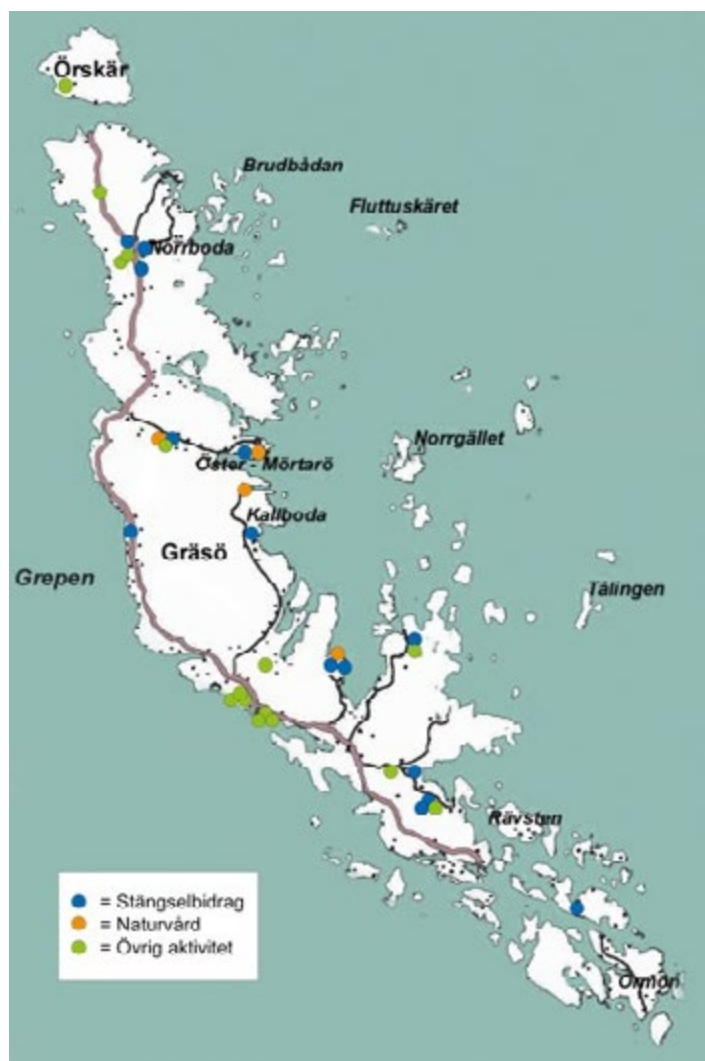
SAM-ansökan, två kvällsträffar under 2022

Jordbruksverket handlägger och förmedlar stöd för särskilda insatser inom jordbruket. Syftet med stöden är att bidra till ett hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk. Det går att ansöka om flera stöd på samma ansökningsblankett, kallad SAM-ansökan; det vill säga en samlad

Figur 2. Antal genomförda aktiviteter

Figur 3. Aktiviteternas geografisk spridning

Vässarön ingår i Östhammars kommun och Gräsö skärgård, men saknas på kartan. Inga aktiviteter har genomförts där under detta LONA-projekt.

Sju personer deltog i en kurs i ullförädling, med Claudia Dillman som kursledare. Foto Inga Birath von Sydow, Naturgruppen..

ansökan om jordbrukarstöd. Genomförda kvällsträffar syftade till att ge en orientering om stödsystemet och att göra det enklare att ansöka genom hjälpas åt.

Krängliga stödsystem listades som ett bland flera hinder för att öka betesdriften på Gräsön, se figur 1. På den första träffen (februari 2022) deltog fem personer och på träff nummer två (mars 2022) deltog fyra personer.

Ulljunta och kurs i ullförädling, två temadagar

Önskemål om att utveckla möjligheter till vidareförädling av ull och därmed skapa fler avkastningsmöjligheter för produkter från öns betesdjur resulterade i två temadagar med anknytning till ull: en ulljunta i samarbete med Gräsöns Stickcafé (december 2022) och en heldagskurs i ullförädling (oktober 2023).

Ulljuntan samlade 13 personer och 7 av 9 anmälda deltog i heldagskursen i ullförädling. Den innehöll moment som bland annat belyste kvalitetsaspekter vid hanteringen av ull, olika avnämares kvalitetskrav och viktiga marknadsaspekter.

Exempel på produkter av ull. Foto Inga Birath von Sydow, Naturgruppen i Sverige AB.

Kurser i djurtillsyn, tre kurstillfällen

Djur som betar utomhus ska ha daglig tillsyn. Betet ska vara säkert och hälsosamt för djuren. Syftet med denna grundutbildning var att göra det möjligt för fler personer att utföra daglig tillsyn och för fler djurägare att delegera tillsynen till andra. Utbildningen innehöll en teoretisk del (3 h) och en praktisk del (3 h). Det fanns möjlighet att genomföra den teoretiska delen vid två olika tillfällen, på två olika platser under 2023; Gräsö gård eller Norrboda bygdegård. Samtliga av dessa deltagare erbjöds sedan att genomgå den praktiska delen samtidigt. Totalt deltog 13 plus 9 personer vid de teoretiska kurstillfällena och sammanlagt 13 personer i det praktiska momentet som bland annat innefattade bedömning av olika får-rasars hull på en gård i Norrboda.

Rädda din ängslada, heldagskurs

Initiativ till denna kurs togs för att ge markägare på Gräsön kunskap och ett nätverk för arbete med att restaurera sina ängslador. Kursen inleddes med en teoridel som förmedlade kunskap om kulturlandskap och ängslador på Gräsön, i nutid och med historiska perspektiv. Praktiska aspekter kring reparation och underhåll diskuterades sedan under en fältvandring där ett par ängslador besöktes. Kursen genomfördes i februari 2024, i samarbete med Gräsö Hembygdsförening och med två experter från Upplandsmuseet som kursledare. Sammanlagt deltog 15 personer

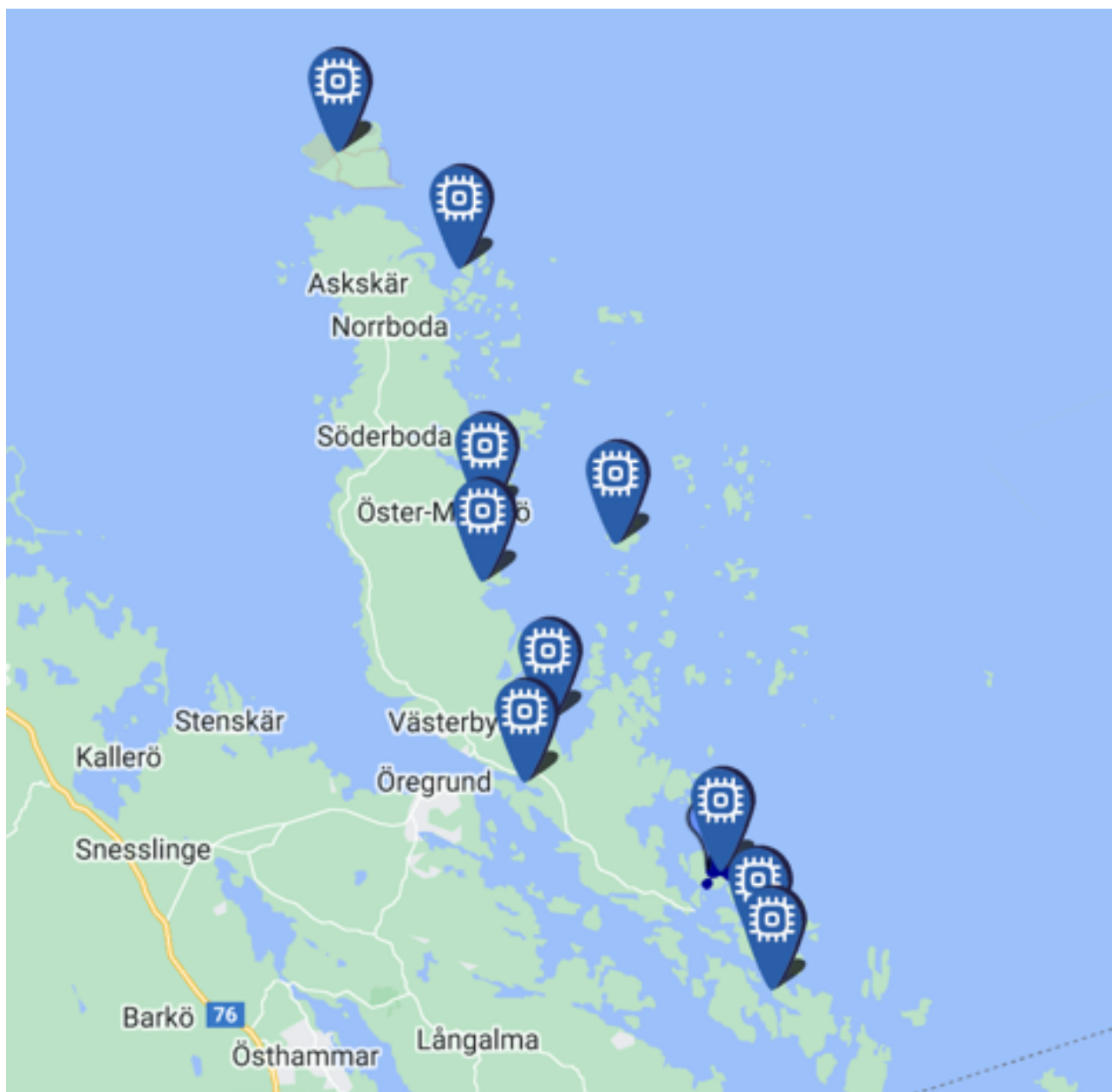
GPS-halsband för att stärka djurtillsynen

Det händer att betesdjur rymmer. Genom att utrusta en flockmedlem med ett halsband som skickar geografisk information om var djuret befinner sig, ett så kallat GPS-halsband, kan det gå snabbare att upptäcka att djuren rymt

Ängsladekursen med inbjudna experter från Upplandsmuseet lockade många intresserade deltagare.
Foto Camilla Andersson.

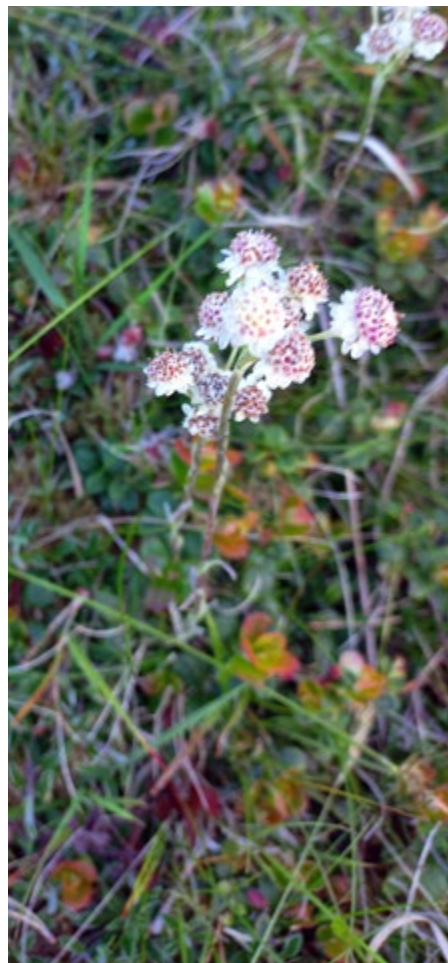
Figur 4. Geografisk fördelning av GPS-halsband från LONA-projektet

och att hämta hem dem igen. GPS-halsbanden kan också underlätta den dagliga tillsynen av djur som går i stora beteshagar eller ute på skärgårdsöar. Med hjälp av halsbanden kan djurens position överblickas via en kartbild som är tillgänglig i tillsynspersonens mobiltelefon.

Totalt femton GPS-halsband har köpts in inom ramen för LONA-projektet. Elva av dessa har under en femårsperiod lånats ut till nio olika djurägare, första året med licensavgiften inkluderad. Låntagaren betalar sedan licensavgift för år två till fem och blir därefter ägare till halsbandet.

År 1–5 ska låntagaren skicka en kort rapport till Gräsöfonden med beskrivning av hur halsbandet använts under innevarande år och vilka erfarenheter man dragit under året. Vid utebliven rapport, eller om djurägaren inte önskar låna halsbandet längre, behöver det återlämnas till Gräsöfonden för att kunna lånas ut till annan låntagare kommande säsong. Under det första året har halsband använts på får, en get, vuxna nötdjur och en kalv.

Den botaniska vandringen vid Lönnholmen leddes av växtekolog Lars-Gunnar Bråvander. Kattfot, bilden th är exempel på en ört som gynnas av bete med lång kontinuitet och som förekommer rikligt vid Lönnholmen. Foto: Camilla Andersson.

Exkursion till Örskär

Gräsöfonden och LONA-projektet bjöd in till en guidad exkursion på Örskär i maj 2024. Syftet var att visa upp och berätta om öns fina, betade kulturlandskap och även spana efter flyttfåglar och gölgroda. Exkursionen leddes av Magnus Rignell på Naturgruppen i Sverige AB och Lars-Gunnar Bråvander, och hade sammanlagt nio deltagare. Några av anmälda deltagare uteblev.

Botanisk vandring vid Lönnholmen

Lönnholmen har ett mycket vackert och sedan länge väl hävdad kulturlandskap med rik flora. Bland annat finns här mängder av kattfot och andra betesgynnade arter. Växtekologen Lars-Gunnar Bråvander var guide för denna vandring som samlade sex deltagare en solig kväll i juni 2024. Även denna gång uteblev några av anmälda deltagare.

Gärdsgårdskurs

Två kursomgångar i hur man bygger en trädgårdsgård genomfördes under september 2024. Deltagarantalet var begränsat till fem personer per kursomgång. Fem personer deltog i kursen den 7 september och fyra personer i den kurs som genomfördes den 28 september (en person fick lämna sent återbud). Kurserna leddes av Christer Johans-

son och Annika Andersson, Sundsäng, Gräsö. Intresset för kursen var stort, utöver de som deltog fanns en reservlista med deltagare som inte kunde beredas plats.

Individuell kompetensutveckling

Ansökningar om stöd för individuell kompetensutveckling beviljades också inom ramen för LONA-projektet, bland annat i timmerlagning och barfota-verkning av häst. Kursen i verkning gällde friska hovar och omfattade två heldagar med föreläsningar och praktiska moment.

Sammanställning av djurinnehav på Gräsö 2024

Intervjuer med 24 djurägare och 6 djur-/markägare som hyr in djur sommartid resulterade i en förteckning över djurinnehav fördelat på besättningar och djurslag på Gräsön under 2024.

Intresset för gårsdgårdskursen, ledd av Christer Johansson och Annika Andersson, var stort och kursen genomfördes i två omgångar. Foto Annika Andersson.

Även oskodd hästhovar behöver verkas regelbundet och med ganska täta intervaller. Foto Tora Rosen.

Bland djuren som betar på Gräsön finns närmare 400 får av olika raser (på bilden syns gutfår) fördelade på 14 besättningar. Foto: Camilla Andersson.

Uppskattat antal djur och besättningar sommartid:

- 394 får i 14 besättningar
- 230 kor i 18 besättningar
- 17 hästar i 7 besättningar

Flera av djurägarna har besättningar av olika djurslag, exempelvis får och häst, eller kor och får. Några av besättningarna vistas bara på Gräsön sommartid och några används för bete på skärgårdsöar.

Sammantaget finns det 30 gårdar på Gräsön som håller djur på vintern eller sommaren. 28 av dessa gårdar har kontaktats under LONA-projektet 2022-2024. Den geografiska fördelningen av registrerade djurbesättningar framgår av figur 5.

Figur 5. Gräsöns djurbesättningar.

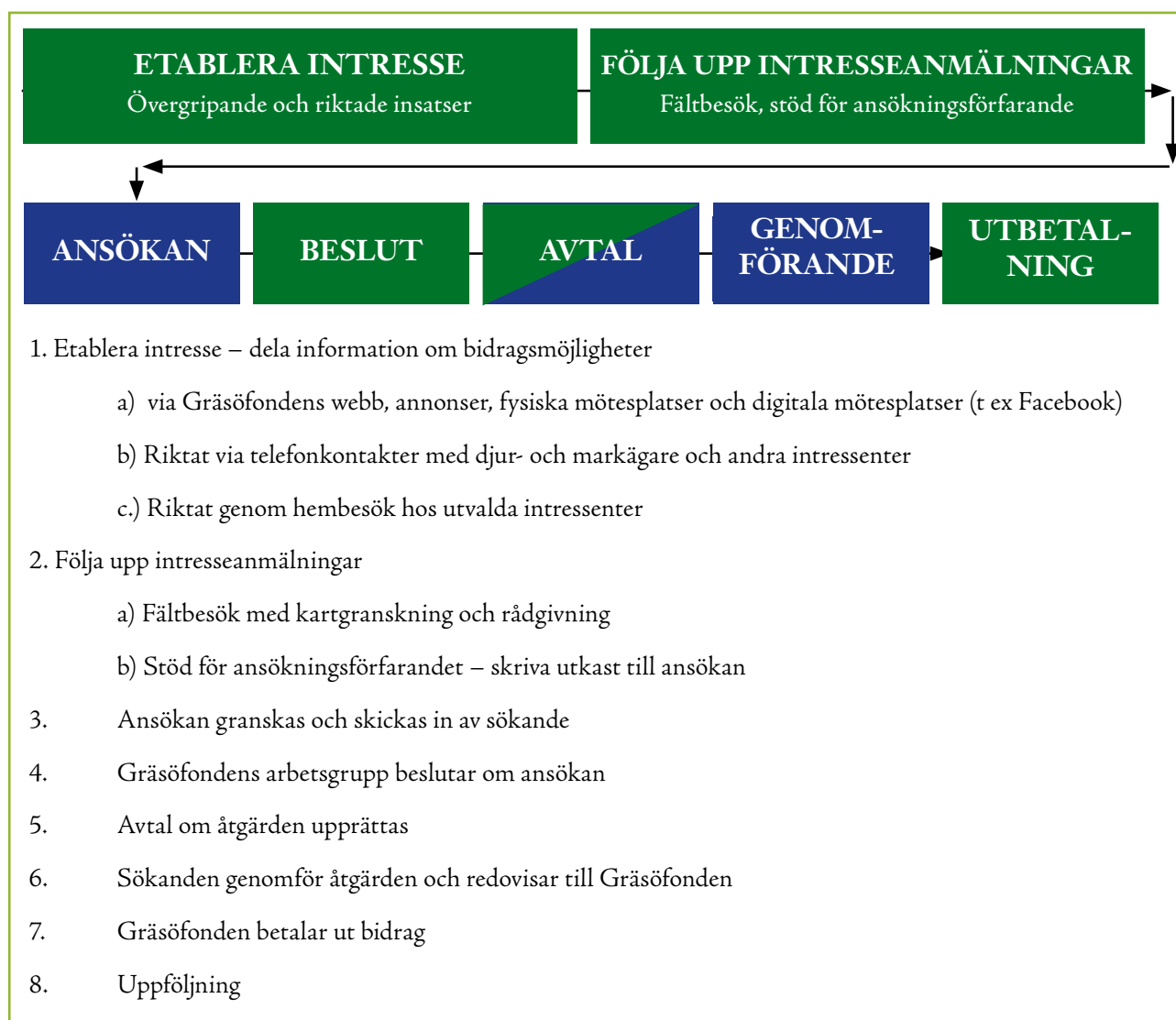

Vunna erfarenheter

Hur stängselstödet skulle utformas och hur ansökningsprocessen skulle se ut var viktiga frågor under projektets inledande fas. Detta eftersom krångliga stödsystem, kunskapsbrist, samt brist på tid och ork, hade identifierats som faktiska hinder för att utveckla betet på Gräsön. En modell där potentiella intressenter kontaktades och, om intresse fanns, besöktes på plats, etablerades. Dialogen som följde gjorde det möjligt för projektledarna att på ett flexibelt sätt lyssna in och sedan följa upp upplevda behov, bland annat genom att ge stöd för att skriva en ansökan.

Ett aktivt, uppsökande arbete visade sig alltså vara en framgångsfaktor och den arbets- och beslutsmodell som utkristalliserade sig under LONA-projektet kommer att tillämpas för att fortsatt förmedla och handlägga ansökningar om bidrag från Gräsöfonden. Modellen, se figur 6, omfattar en arbetsgång från inledande kontakt till fältbesök, mallar för avtalsskrivning och uppföljning samt för utbetalning av bidrag. Initialt ligger stort fokus på uppsökande verksamhet (via telefon och genom besök).

Figur 6. Modell för förmedling av bidrag från Gräsöfonden

Genom att skaffa en bättre bild av hur markerna sköts idag, och hur djurfördelningen ser ut på Gräsön, har Gräsöfonden fått stöd för sitt uppsökande arbete, både under och efter projektet, men även i anslutning till kommande projekt. I beslutad budget för verksamhetsåret 2025 finns medel för fortsatta bidrag till stängsel, naturvårdande insatser och kompetensutveckling.

Förhoppningen är också att det förslag till betesavtal som tagits fram i projektet (mellan djurägare och markägare), se bilaga 2, ska underlätta och stärka möjligheterna till samverkan och därmed också att öka arealen betad mark på Gräsön. Det ska ses som ett exempel där parterna kan välja att lägga till eller stryka avtalsvillkor. Gräsöfonden friskriver sig från allt ansvar vid användning av avtalstexten, i delar, eller i sin helhet.

Flera nya nätverk och samarbeten har etablerats under LONA-projektet, bland annat med och mellan markägare och djurägare, personer med intresse för ullförädling, personer med intresse för byggnadsvårdsinsatser och mellan personer som i bredare bemärkelse är intresserade av fortbildningsinsatser.

Stiftelsen Gräsöfonden kommer att fortsätta stödja dessa nätverk och samarbeten, bland annat genom att erbjuda de som deltagit i LONA-aktiviteter ett nyhetsbrev och dessutom regelbundna träffar med syfte att aktivera kännedomen om aktuella möjligheter att söka bidrag för stängsling, naturvårdande insatser och kompetensutveckling. De som bjuds in kommer även uppmanas att sprida ordet vidare till intresserade vänner och bekanta. Inbjudningar kommer också att förmedlas via Gräsöfondens webbplats, Facebookgrupp och annonser.

Bilaga 1

Informationskort för olika stöd

Naturvårdande insatser

Gräsöfonden vill öka öns naturvården och ger nu bidrag till praktiska åtgärder.

Stiftelsen Gräsöfonden
www.grasofonden.se

Gräsöns öppna landskap

Vill du sköta en slåtteräng? Fnhugga ett stort gammalt hagnätssträd? Eller har du andra roliga idéer med naturvårdande syfte? Har du redan nå konkreta idéer vad du vill göra, så skriv gärna några rader om det i ett mail så återkommer vi till dig. Bra underlag att skicka in med din ansökan om naturvårdande insatser är:

- Karta där du markerat vilket område du vill göra din naturvårdande insats i.
- Beskrivning av vilken insats du vill genomföra.
- Är det en engångsinsats eller kommer framtida skötsel att behövas?

Eventuellt bidrag utbetalas efter genomförd insats. Tänk på att du behöver få beslut om stöd innan du börjar.

Kontakta oss nu!

projektgrasofonden@gmail.com

Läs mer på vår hemsida

Stängselbidrag

Gräsöfonden vill öka mängden bete på ön och vi vill nu därför erbjuda bidrag till djurstängsel.

Stiftelsen Gräsöfonden
www.grasofonden.se

Gräsöns öppna landskap

Är du intresserad av bidrag till djurstängsel till hagnätssträd? Vi kan ge råd om naturvården och lämplig avgränsning av hagnätssträd. Kontakta oss så återkommer vi och bedömer ditt projekt. Har du konkreta idéer vad du vill göra, så skriv gärna några rader om det i ett mail. Bra underlag att skicka in är:

- Karta där du markerat vilket område du vill stängsla in.
- Beskrivning av vilket typ av stängsel det rör sig om.
- Har många meter stängsel rör det sig om.
- Beskriv kort hur området ska betas och med vilken typ av djur.

Eventuellt bidrag utbetalas efter genomförd insats. Tänk på att du behöver få beslut om stöd innan du påbörjar din insats. Vi ger bidrag till material.

Kontakta oss nu!

projektgrasofonden@gmail.com

Läs mer på vår hemsida

Kompetensutveckling

Gräsöfonden satsar nu lite extra på att du som mark- eller djurägare ska få den kompetens du känner saknas.

Stiftelsen Gräsöfonden
www.grasofonden.se

Gräsöns öppna landskap

Fondens styrelse har beslutat om en pott som du som mark- eller djurägare på Gräsö kan söka bidrag från. Pengarna kan användas till kursavgifter, reseersättning eller ex. andra omkostnader. Utbildningarna kan handla om livsmedels säkerhet, djurhälso, slaktberedning, mathantverk, naturvård, skogsbe, röjningsutbildning, avfallsanföring etc.

Har du egna idéer på föreläsningar eller kurser som du vill ordna där flera kan delta? Du kan söka bidrag även för detta.

Bidraget betalas ut efter genomförd aktivitet, och kan ges för hela eller del av kostnaderna med maximalt 4 000 kr per person och tillfälle. Hör av dig till oss med dina förslag. Vi kan förstås inte lova att alla får ersättning, men dra dig inte för att ansöka. Du ansöker genom att maila oss. Ange vad du vill göra och vilka kostnader du beräknar ha för aktiviteten.

Kontakta oss nu!

projektgrasofonden@gmail.com

Läs mer på vår hemsida

Bilaga 2 Förslag till betesavtal

Detta förslag till betesavtal har upprättats inom ett lokalt naturvårdsprojekt (LONA). Det ska ses som ett exempel där parterna kan välja att lägga till eller stryka avtalsvillkor. Stiftelsen Gräsöfonden friskriver sig från allt ansvar vid användning av avtalstexten, i delar, eller i sin helhet.

Betesavtal mellan markupplåtare och djurägare

Avser överenskommelse där markägare upplåter betesmark till djurägare, enligt specifikationer nedan.

Markupplåtarens kontaktuppgifter

Namn
Person-/organisationsnummer
Adress
Telefon
E-post

Djurägarens kontaktuppgifter

Namn
Person-/organisationsnummer
Adress
Telefon
E-post

Aktuella djurslag och ras:

Antal djur (st):

Betets belägenhet: Betet är beläget på fastigheten se kartbilaga

Betesmarkens SE-nummer:

Om SE-nummer saknas för betesmarken ansöker ☐ Upplåtaren / ☐ Djurägaren om detta hos Jordbruksverket. (Kryssa tillämplig ruta.)

Avtalsvillkor

Upplåtaren ansvarar för att djurhållningen på betesmarken sker i enlighet med gällande myndighetsföreskrifter.

Nyttjanderätten innefattar inte ensamrätt till markområdet, utan anvisar endast det område där upplåtaren kommer att ta emot betesdjur.

Upplåtelse tid

Avtalet gäller från och med till och med

Vid avtalstidens slut upphör avtalet att gälla utan uppsägning.

Avgift och betalning

Ersättning för betesperioden är kr SEK ☐ inklusive ☐ exklusive moms och
ska betalas mot faktura/ till bankkonto:

☐ Djurägaren erhåller hela beloppet efter betesperiodens slut. (Kryssa tillämpliga rutor.)

☐ Transport av djuren till och från betet ersätts med kr SEK.

☐ Annan överenskommelse:
.....

Beteshagarnas skick mm (Kryssa tillämplig ruta.)

☐ Upplåtaren ☐ Djurägaren ansvarar för att stängslet är underhållet och funktionellt innan
betesdjuren släpps.

☐ Upplåtaren ☐ Djurägaren ansvarar för att upprätthålla stängslets funktion under avtalsperioden.

☐ Upplåtaren ☐ Djurägaren ansvarar för betesputsning vid stor andel rator.

☐ Annan överenskommelse:
.....

Daglig tillsyn

Daglig tillsyn omfattar att kontrollera att alla djur är på betesmarken, ser friska ut och att det finns
tillräckligt med bete för djuren, att vatten av tjänlig kvalitet, samt salt och mineraler finns i tillräcklig
mängd. Kontroll av att stängslet är funktionellt ingår också.

☐ Upplåtaren / ☐ Djurägaren ansvarar för daglig tillsyn. (Kryssa tillämplig rutan)

Djurägaren ska omgående underrättas per telefon om betet är otillräckligt, djuren har rymt eller visar
tecken på ohälsa (exempelvis hälla, sårskador eller avvikande beteende). Upplåtaren får kontakta
veterinär om djurägaren inte kan nås vid akuta skador/sjukdomsfall. Djurägaren får stå för
kostnaderna.

Part med ansvar för att upprätthålla stängslets funktion under avtalsperioden ska omgående åtgärda
påträffade skador.

Part med ansvar för betesputs ska vid behov genomföra detta.

☐ Annan överenskommelse:
.....

EU-ersättningar

EU-ersättningar tillfaller

☐ Upplåtaren / ☐ Djurägaren (Kryssa tillämplig rutan)

Andra villkor

.....
.....
.....

Hävning

Vardera part har rätt att med omedelbar verkan häva detta avtal om den andra parten i väsentlig betydelse inte uppfyller sina avtalsenliga förpliktelser. Rättelse får dock vidtas för att uppfylla förpliktelserna inom fjorton (14) dagar efter mottagande av skriftlig anmodan från den andra parten.

Överlåtelse:

Ingen dera part får utan den andre partens skriftliga medgivande helt eller delvis överlåta sina rättigheter respektive skyldigheter enligt detta avtal.

Ändringar eller tillägg

Ändringar i och/eller tillägg till detta avtal skall vara skriftliga och undertecknas av båda parterna för att vara bindande.

Detta avtal har upprättats i två exemplar varav parterna tagit var sitt.

Ort och datum

Ort och datum

.....

Upplåtare

Djurägare

.....

Kattfot. Foto Upplandsstiftelsen

Om Gräsöfonden

Gräsöfonden är en stiftelse, bildad 1995 av Östhammars kommun och Upplandsstiftelsen. Vår huvudsakliga uppgift är att bevara och vårda kulturlandskapet i Gräsö socken.

DU kan bidra genom att skänka en gåva till Gräsöfonden. Till exempel som present till någon du tycker om och vill fira. Läs mer på Gräsöfondens webb: grasofonden.se

